

EVEN BEROEMD IN DE BUURT

De WijkSafari van Adelheid Roosen streek drie jaar geleden neer in Slotermeer. Wat is er over van het theaterproject dat de wijk op de kaart moest zetten? En wat kan de Bijlmer, waar de nieuwe editie is, verwachten?

tekst LORIANNE VAN GELDER foto's CIGDEM YUKSEL

Malika Hamdaoui (49) was bang dat ze zou worden uitgelachen. Dat de bezoekers van buiten Slotermeer haar maar raar zouden vinden. Maar dat gebeurde niet. De Marokkaanse vertelde openhartig over haar afwezige moeder in het kader van het theaterproject WijkSafari van Adelheid Roosen, en de mensen waren ontroerd. Dat was in 2012, toen de eerste WijkSafari begon.

Inmiddels zijn er versies in de wijken Ondiep, Zuilen en Overvecht in Utrecht en in Mexico geweest, en twee weken geleden begon er eentje in de Bijlmer. Elke keer is de opzet ongeveer hetzelfde: bewoners 'adopter' professionele theatermakers, samen maken ze een voorstelling, met de buurt als decor en bewoners als de spelers. Hamdaoui raakte toevallig bij het project betrokken. Ze liep op een dag het atelier binnen van Zina, het theatergezelschap van Adelheid Roosen, op de Burgemeester De Vlugtlaan. Toen Myriam Sahraoui, theatermaker en een van de oprichtsters van Zina, haar vroeg mee te doen, was ze terughoudend. "Ik twijfelde, ik schaamde me." In de Marokkaanse cultuur moet je je vaak verstoppen, legt ze uit. Maar na lang wikken en wegen deed ze toch mee, aangespoord door haar man en kinderen. En overtuigd door Sahraoui, die half-Marokkaans is en ook een verhaal over haar moeder wilde vertellen.

Tijdens de weken van de WijkSafari kwamen honderden mensen letterlijk bij haar thuis. "Het waren veel autochtonen," zegt Hamdaoui. "Er zijn niet veel autochtonen in mijn buurt, dus dat vond ik bijzonder. Sommigen huilden zelfs om mijn verhaal."

Hamdaoui werd een bescheiden beroemdheid in haar wijk. Nog altijd wordt ze op bijeenkomsten herkend. "O jij bent Malika, zeggen ze dan." Na de WijkSafari is ze beter Nederlands gaan spreken door de contacten die ze heeft

opgedaan. Ze is nu *closer* met de burens, zegt ze. En ze heeft er werk bij: ze runt de Tafel van Zina, het kookproject dat ook voor de WijkSafari in de Bijlmer catert.

Iedereen is figurant

Bij Zina hebben ze een filosofie: ze geloven dat theater een ontmoeting is en dat als er eenmaal contact is gemaakt tussen twee mensen of twee groepen, de blik op elkaar voor altijd is veranderd. 'Dit zien heeft een blijvende verandering tot gevolg in de ziener en degene die gezien is,' zegt de groep.

Maar is dat wel zo? De reacties op het project waren lovend, de recensies positief. Toch blijft het in eerste instantie theater wat je ziet; de bewoners zijn personages. Het publiek komt kijken in de wijk, achterop scooters, en zo wordt iedereen, ook als je alleen maar bij de bushalte staat of boodschappen doet, een figurant. Journalist Roel Griffioen noemde het onlangs in een artikel op De Correspondent 'sociaaldemocratisch aapjes kijken'.

Wat is het doel van een theater in de wijk? Volgens Sandra Trienekens, onderzoeker van *community theatre* – theater dat met wijkbewoners wordt gemaakt – is dat de essentiële vraag bij het beoordelen van een project als de WijkSafari. Een theaterproject in een achterstandsbuurt is volgens haar een tabula rasa waar iedereen zijn verwachtingen op afvuurt. "De bestuurder wil cohesie, de kunstenaar wil de mensen in hun kracht zetten, de subsidieverstrekker wil participatie. Er wordt over het algemeen veel van verwacht."

Eigenlijk zijn die verwachtingen per definitie te hooggespannen, weet ze. "Zelden wordt zo'n project iets wat een hele buurt in beroering brengt." Zeker als zo iets slechts een paar weken is – ook al woonden de theatermakers in dit geval twee weken bij de bewoners in en speelde de voorstelling nog een paar weken erna. "Wil je echt impact maken, dan heb je jaren een continue factor nodig. Je kunt jongeren publiek laten rondscooteren, maar je kunt ze ook aan een stageplek helpen."

Scooterboys

Het was vooral de bedoeling om een theatervoorstelling te maken, zegt Myriam Sahraoui (43) van Zina. Zij werkte samen met Hamdaoui. "Ons eerste doel is het maken van een theatervoorstelling. We zoeken de verbinding met mensen. Dat is belangrijk in de zin dat het verder kan gaan dan een voorstelling. Je vergeet het nooit van je le-

ven. In het atelier ontvangen we nog steeds mensen uit de wijk, we doen allemaal activiteiten met mensen, bijvoorbeeld koken.” Volgens Sahraoui is het feit dat de bewoners in de openbaarheid hun verhaal vertellen emanciperend. “Zichtbaar zijn voor anderen, dat *empowert*, daar groei je van. Dat de stem van mensen die normaal niet in de openbaarheid komt, wordt gehoord.”

De WijkSafari begon destijds in hotel Best Western Blue Square naast Plein '40-'45. Ipek Gonzalez, general manager van het hotel, herinnert zich dat het hotel destijds wel wilde meedoen omdat Sloterveer een positiever beeld kon gebruiken. Dat is zeker gelukt; de buurt is volgens haar verbeterd. “Maar ik denk niet dat het per se dankzij de WijkSafari is.”

Tijdens de voorstelling worden de bezoekers achterop scooters door de wijk gereden. De bestuurders van die scooters in Nieuw-West waren jongens uit de buurt, verbonden aan Stichting Connect van jongerenwerker Said Bensellam. Mustafa Yazar (24) was een van de scooterbestuurders, hij werkte voor de stichting. Ook hij heeft bijzondere herinneringen aan de WijkSafari. “We waren met zijn zeventienen, veertien scooters per dag en dan nog wat extra jongens voor als iemand uitviel.” De jongens vonden het geweldig, zegt Yazar. “Aan het einde van de voorstelling zeiden we allemaal: volgend jaar weer?” Dat is niet gebeurd, voor een reprise is geld nodig, en dat was er niet. Wel huurt Zina de scooterboys regelmatig in bij performances.

Yazar heeft vooral goede herinneringen aan de dans van scooters die ze met zijn allen moesten maken. Op hun voertuig moesten de jongens figuurtjes rijden. “Ga maar eens een choreografie doen op je scooter, of met zijn veertienen heel dicht achter elkaar aan rijden. Dat is moeilijk! Maar mooi als het lukt.” Zeker een jaar na de WijkSafari werden ze nog herkend in de wijk. Buurtbewoners spraken hen aan, het was lekker om even een lokale beroemdheid te zijn.

Maar het leven na de WijkSafari werd ook gewoon weer gewoon. “Toen we stopten, was er verdriet,” zegt Malika Hamdaoui. “Ik mis die tijd nog steeds.”

Ook Mustafa Yazar en de andere scooterjongens hadden graag nog een keer meegedaan. “Het was goed om eens een andere kant van Nieuw-West te laten zien na jaren nieuws over problemen in de buurt, maar ik weet niet of de wijk erdoor is veranderd. De WijkSafari was toch meer voor de mensen van buiten de buurt.”

Adelheid Roosen (met rode jas), initiatiefnemer van de WijkSafari, in Nieuw-West.

Malika Hamdaoui (met hoofddoek op bed) en Myriam Sahraoui tijdens de voorstelling bij Hamdaoui thuis. In totaal kwamen er honderden mensen kijken.